

Utenforskapets psykologi i et interkulturelt landskap

Karin Gustavsen, NAPHA 14. november 2018

Utenforskap før du ankommer Norge, ett eksempel:

- Hun er fra Kongo, eneforsørger for et lite barn. Mors mor bor i samme leilighet. Hun er analfabet. Barnet går ikke i barnehage.
- Mor har hatt et godt samarbeid med nav, og er i ferd med å gjennomføre en fagutdanning. Hun skal nå få lærlingplass. Det krever at hun også får barnehageplass. Det vil hun få. Men mor vet ikke hvordan hun skal make å frakte barnet til barnehagen og samtidig komme presis til lærlingplassen. Hun har verken bil eller førerkort. Hun vet heller ikke hvordan det skal gå med sin mor som da vil bli helt alene i leiligheten hele dagen.
- Parallelt med dette vil barnefaren se sin datter. Han befinner seg i en flyktningleir. Mor føler seg presset til å reise.
- Når vi er hjemme hos mor, snakker vi med henne om at det er viktig å tenke på om datteren har behov for å se sin far i en slik situasjon. Datter har aldri sett sin far tidligere og har ingen relasjon til han. Vi er urolig for at det vil bli en svært stressende opplevelse for datteren å reise den lange veien og å se flyktningleieren.

Utenforskap før du ankommer Norge, forts. eksempel:

- Vi snakker med mor om at vi kan legge til rette for både læringplass, barnehage og bistand til mor.
- Men presset utenfra har blitt så stort, at mor velger å flytte til en annen kommune der flere av familiemedlemmene bor,
- Kanskje er det lurt. Men vi sitter igjen med en opplevelse av at mor ble presset til dette fra både barnefaren og fra sin mor. Og at hele denne storfamilien lever i utenforskap, ja faktisk i et parallellsamfunn.
- Dersom vi skal redusere farene for utenforskap for svært sårbare familier som denne, må vi være samarbeidspartnere og tilretteleggere for hele storfamilien fra den dagen de kommer til Norge.

Utenforskap den dagen du blir født

- Barn som blir født i familier med vold, overgrep, omsorgssvikt: Dette er barn som strever fra den dagen de blir født.
- Hjernens responsmønster kan føre disse barna ut i utenforskap dersom de voksne de møter ikke har kunnskap om hjernens reaksjoner og om utviklingstraumer.
- Barn er aldri vanskelige og onde, men en del barn har ekstremt vanskelig liv. De er helt avhengig av å møte forstandige, varme og trygge voksne.

Et trygt barn har
mulighet for å
utforske og lære

Den tryggheten er
voksnes ansvar.

Dag Nordanger, psykologspesialist og professor

Oslo kommune

BARNEHJERNEVERNET

- uansett kulturell bakgrunn

Oslo kommune Barnehjernevernet:

<https://vimeo.com/255020607>: Film om Barnehjernevernet

<https://www.cactusnettverk.no/hvordan-traumer-former-barnehjernen/>

Oslo kommune skal forebygge, oppdage og hjelpe barn som opplever omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep.

I 2016 og 2017 er det de aller yngste som er målgruppen: 0 – 6 år. Det er godt dokumentert at mange små barn opplever vold og overgrep uten at det blir oppdaget, og at det er de yngste barna som er mest utsatt.

Fra 2018 utvides Barnehjernevernet til også å gjelde for hele oppvekstløpet, dvs. opp til 18 år. Dette innebærer at skolene nå skal om bord i arbeidet.

Felles kunnskapsgrunnlag:

Alle som møter barn og unge i sin jobb skal ha kunnskap om:

- Nyere hjerneforskning
- Traumer
- Omsorgssvikt
- Tilknytning.
- ***Overbygning: Samarbeid med barn og med familier***
- ***Verdiplattform: Positivt og kjærlig barnesyn***

Kjernen i satsingen Barnehjernevernet

Resultatmål for Barnehjernevernet nedfelt i tildelingsbrev, budsjett og Strategi for Barnehjernevernet.

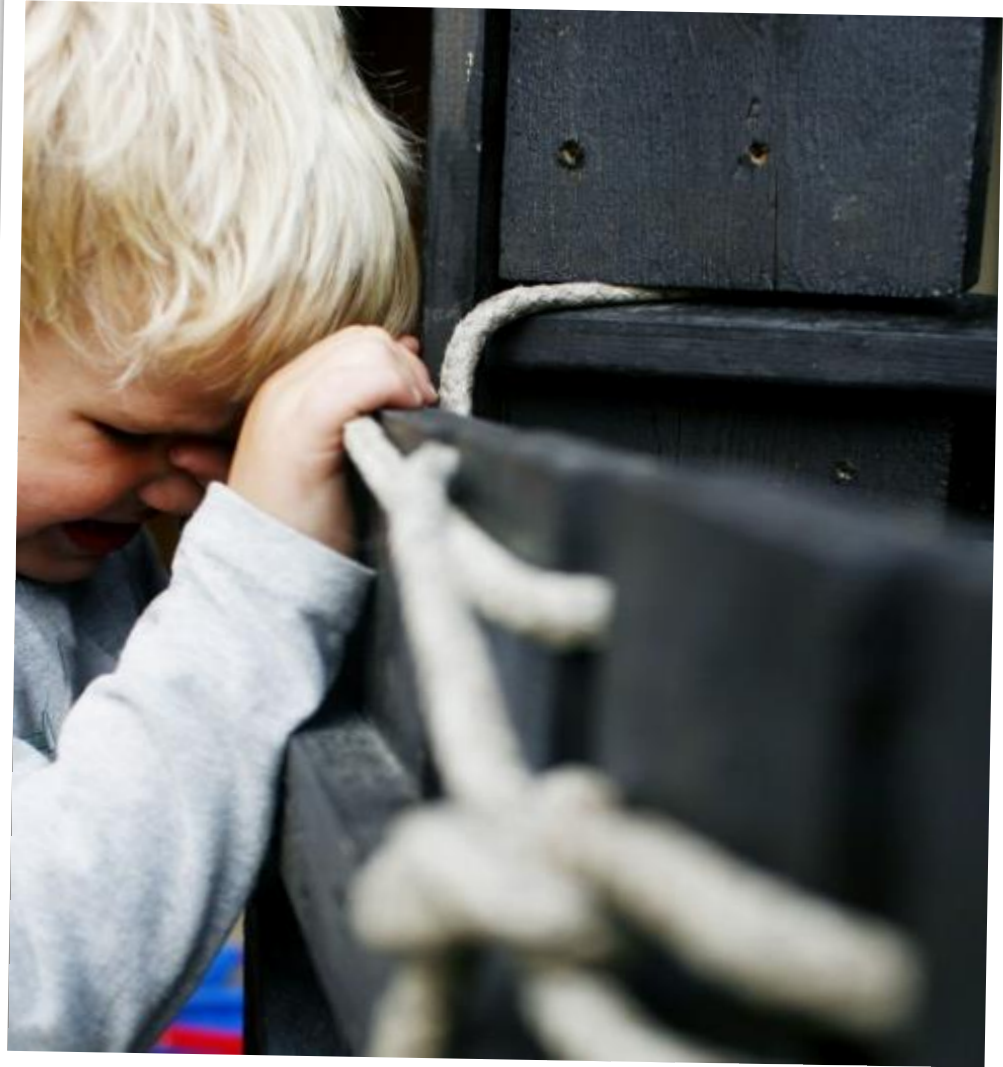
- ☐ barn og unge skal medvirke i egen sak og være reelle samarbeidspartnere i utviklingen av tjenestetilbudene: **Mitt Liv!**
- ☐ barneverntjenesten skal ut i barnehager, skoler og fritidsarenaer som barn og unge bruker.
- ☐ barnevernøvelser etter modell fra [brann\(vern\)øvelse.r](http://brann(vern)øvelse.r)
- ☐ utvikle en arbeidsform(er) hvor ansatte i tjenestene er der innbyggerne er, blant annet hjemmebesøk etter modell fra Nye Familier.
- ☐ tjenestene skal arbeide med basis i kunnskapsgrunnlaget som barnehjernevernet bygger på, herunder benytte kunnskap om hjernens utvikling og kunnskap om traumer, omsorgssvikt og tilknytning.
- ☐ kunnskapstriangelet: Samskape nye tiltak og arbeidsformer.
- ☐ Verdigrunnlaget: Barnesynet

UTENFORSKAP I KRAFT AV DIN FAMILIESTATUS

Dårlige levekår:

- ☐ Økonomi
- ☐ Bolig
- ☐ Arbeid
- ☐ Bolig
- ☐ Utdanning
- ☐ Helse
- ☐ Fritid

Karin Gustavsen

Skal ikke på
sommerferie
i år heller

Ikke råd til
fotballsko

Vil ikke at
noen skal se
hvordan vi bor

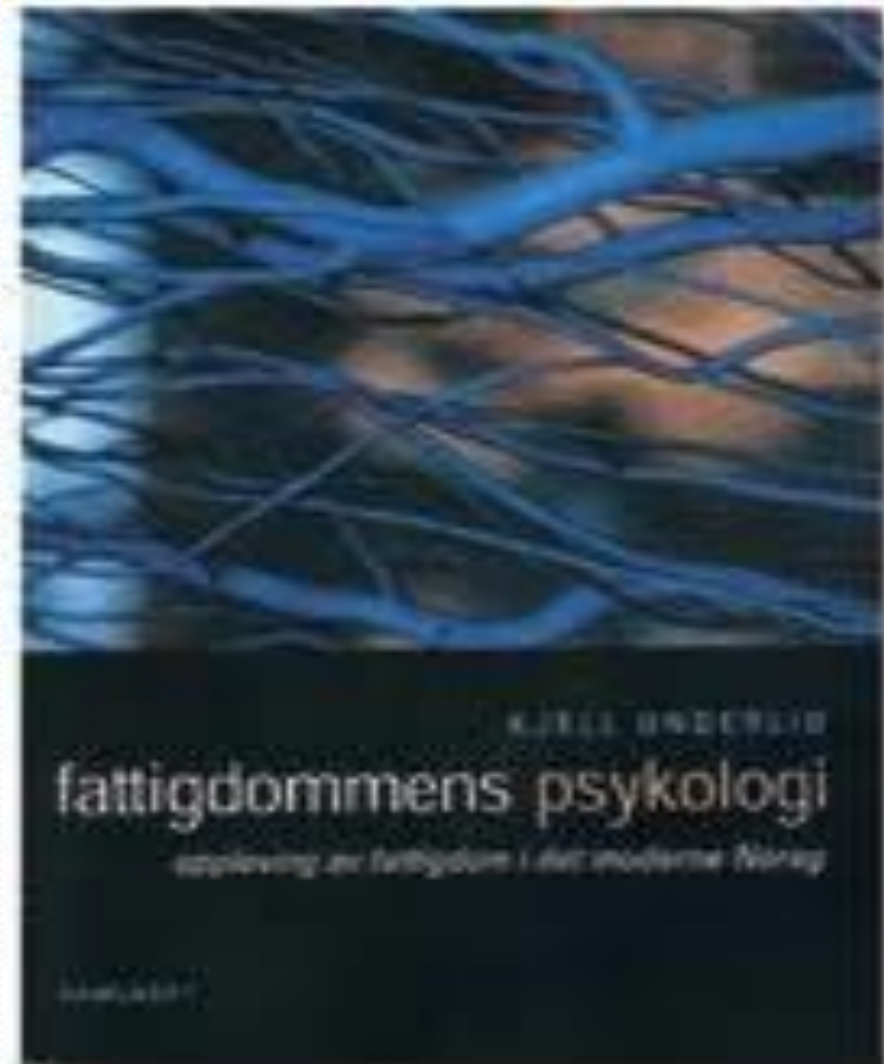
Fattige barn i Norge

- Over 100 000 barn lever i hushold med vedvarende lavinntekt (minst tre år)
- Tall Statistisk sentralbyrå viser at nesten 4 av 10 minoritetsbarn i Norge og hele 8 av 10 minoritetsbarn i Oslo bor i husholdninger med vedvarende lavinntekt (mot 5,5 prosent blant norsk etniske hvite på landsbasis).
- Det er store variasjoner blant de forskjellige bakgrunnene.
- Hele 79 prosent av barn av somalisk bakgrunn og 44 prosent av barn med pakistansk bakgrunn lever under fattigdomsgrensen.

Fattigdommens psykologi

<http://www.psykologtidsskriftet.no/pdf/2005/534-536.pdf>

Kjell Underlid (født 24. juni 1950 fra Nyttingnes i Flora kommune, død 31. juli 2016 i Bergen^[1]) var utdannet psykolog, og spesialist i klinisk psykologi (cand. psychol., dr. phil.). Han har særlig interessert seg for sosial- og samfunnspsykologi. Han var fra 2005 professor ved Høgskolen i Bergen, der han jobbet siden 1990. Spesialfeltene hans var arbeidsløshet, fattigdom og sosial rettferdighet.

Fattigdommens psykologi = utenforskapets psykologi

Underlid kategoriserte fattigdommens psykologi i fire essenser:

<https://www.helsetilsynet.no/om-oss/karl-evang-prisen-og-seminar/Karl-Evang-seminaret/Oppleving-fattigdom-moderne-Noreg/>

- Opplevd utrygghet
- Tap av autonomi
- Sosiale devaluering
- Truet selvbilde og mestring

Dei fire essensane i fattigdommens psykologi er utryggleik, autonomisvekking, sosial devaluering og truga sjølvbilete og sjølvvørtnad. Dei kjende seg utrygge, ufri og æreslause i eigne og andre sine augo. Relativ fattigdom i eit rikt velferdssamfunn som Noreg aktiverer tendensielt a) aggressive, b) engstelege og c) depressive kjensler, og d) skam- og skuldkjensler. Dette er det store bilet; så finst det sjølvsagt 1001 nyansar som eg ikkje har høve til å komme inn på her. Eg har tolka desse funna ut frå emosjonsteori, behovsteori og sosiokulturell kontekst (se lenke)

Fattigdom og skam

- Overalt i verden finnes en sammenheng mellom fattigdom og skam. Det gjelder enten den fattige lever for under en dollar dagen i Afrika, eller om personen lever med det vi kaller relativ fattigdom i Norge, ifølge ny forskning (<https://forskning.no/partner-okonomi-norges-forskningsrad/fattige-sliter-med-skamfolelse/332556>)
- Måten du opplever at andre folk ser på deg som fattig er forbausende lik i India og Norge, forteller Lødemel. Følelsen den fattige opplever, er mye av den samme, enten hun disponerer et par kroner om dagen i India eller om hun som norsk er rammet av det som kalles relativ fattigdom – å disponere under 60 prosent av medianinntekten. – Føler du skam, så ønsker du å være usynlig for andre. Slik forsvinner også evnen din til å gjøre noe med den fattigdommen du er rammet av, sier Lødemel.

Fattigdom og skam

- – Kinesisk sosialhjelp er i våre øyne blitt iverksatt på måter som kan virke direkte diskriminerende. For eksempel har den som behøvde sosialhjelp måttet søke om dette hos det lokale partikontoret, også kalt gatekomiteen. En skriftlig søknad om hjelp, med bilde, skulle deretter henges opp på gateveggen utenfor komiteens kontor i et visst antall dager. De som ønsket kunne kommentere søknaden.
- Lødemel mener dette er et godt eksempel på aktiv bruk av skam overfor de fattige. Skam blir i Kina altså brukt i forsøk på å oppdra fattige folk.
- – I Vesten ser vi også en endring i velferdslogikken overfor de fattige. Brutaliseringen har kommet lengst i USA.
- – I Norge er aktivitetsplikten i ferd med å bli en del av NAV sin sosialhjelp. Fattige mennesker pålegges stadig flere plikter, man tar kontroll over folks hverdag og liv. Håpet er selvfølgelig at dette vil føre til at fattigdom forsvinner. Resultatet er at noen klarer seg bedre, mens andre blir ytterligere marginalisert. Men uansett er fattige folks verdighet det første som ryker, sier Lødemel

Fattigdom og skam = utenforskap og skam

- Skam tvinger fattige i isolasjon
- Forskning tyder på at fattigdom er skambelagt i de fleste land. Det fører til isolasjon og handlingslammelse.
- I Uganda lever fattige på en dollar dagen. I Norge har fattige en helt annen levestandard. Til tross for de enorme forskjellene, er fattigdom i begge landene knyttet til skam.
- – Selv om fattigdommen kommer til uttrykk på ulike måter i ulike land, så er skamfølelsen felles, sier Robert Walker, professor ved Oxford University.

<https://forskning.no/penger-velferdsstat/2011/11/skam-tvinger-fattige-i-isolasjon>

Fattigdom og skam

- Hvordan er det så mulig å sammenlikne fattige i Uganda med fattige i rike Norge, vil mange spørre om.
- Professor Lødemel sier at skamfølelsen en ugandisk mor har når hun sender barna til skolen i plastikksko fordi hun ikke har råd til skinn, faktisk likner på den følelsen en fattig mor i en rik bydel i Norge har når hun må hente barnet på skolen i en gammel Saab.
- – Ingen av dem klarer å leve opp til forventningene, og de blir stadig påminnet om at de ikke strekker til. I det ligger det mye skam, sier Lødemel.

Fattigdom og skam

- Forskningsprosjektet The Shame of Poverty ser på kulturelle forståelser av fattigdom og skam, og erfaringer blant fattige personer.
- Forskningsprosjektet er omfattende og foregikk i flere land, og kombinerer kvalitativ forskningsmetode med analyse av litteratur og andre kulturuttrykk.
- Målet med litteraturanalysen var å finne uttrykk for skam og fattigdom i eldre og nyere romaner.
- Hvordan fattigdom og skam kommer frem i kulturuttrykk.
- Det handler om kulturforståelse, om å forstå fattigdommens psykologi.
- I Norge er for eksempel både Hamsun og Ambjørnsen analysert.

Fattigdom og skam

- Utgangspunktet for prosjektet er den nobelprisvinnende økonomen Amartya Sens påstand om at skam oppleves på en universell måte av folk som lever i fattigdom.
- – Vi finner overraskende støtte til Sens postulat. Overraskende når vi vet hvor forskjellig fattigdommen er i de ulike landene, sier Lødemel.
- Forskerne mener skam kan være inngangsbilletten til å forstå hvordan det er å være fattige, hvordan folk opplever fattigdom på tvers av kulturelle og nasjonale grenser. På den måten kan forskningen undersøke erfaringer og psykososiale effekter av fattigdom. For gjør man ikke noe med skammen, så kan man heller ikke gjøre noe med fattigdommen, er budskapet fra Amartya Sen.
- *Min kommentar: Vi må legge til rette for at folk har tydeligere rettigheter ift økonomisk trygghet, arbeid og bolig.*

Fra en logg i levekårsarbeid - 2018

- *Mor ønsker å være selvstendig, og har høy terskel for å be om hjelp. Hun ønsker å klare seg selv, og vil ikke være avhengig av andre. Dette kommer tydelig fram gjennom historier om hvor tungt familien har hatt det. Det har vært tider der økonomien til familien har vært så trang at mor nesten ikke har spist mat for at barna skal få nok mat. (mor er etnisk minoritet i Norge)*

Debatten « Fattigdomslykke»

Som psykolog har jeg sett mye fattigdom. Jeg har jobbet åtte år som psykolog og psykologspesialist i 'inner city' Hackney i London, UK og tre år på Rask Psykisk Helsehjelp (RPH) i Stovner, Oslo. Det har vært særdeles lite lykke å hente blant mine mange fattige klienter. Usikkerheten som fattigdommen bringer med seg, har gjort mange av dem søvnløse, deprimerte, bekymrede og skamfulle. De har mistet troen på seg selv og systemet og det har ført til utenforskap.

Erferingene fra London og Oslo har vært overraskende like.

• 5. oktober 2018 Malin Øyen

5. oktober 2018 Malin Øyen

- *Når det gjelder oss psykologer, burde vi også heie frem minoriteter i psykologutdanningen og i arbeidslivet, og ikke bare ansette kopier av oss selv. Psykologteam burde bedre speile befolkningen, som etter min erfaring er verdifullt for kulturkompetanse utvikling i teamene, språk kompetanse og for å bedre nå våre individuelle minoritets klienter.*
- *Psykologer burde dessuten samarbeide tettere med NAV. Enkelte ganger kan det være gjeldsrådgiving som er et viktigere tiltak enn terapi. Det hadde også vært mer gunstig om vi til tider satt under samme tak og for eksempel hadde en jobb spesialist og gjelds rådgiver integrert i psykisk helse tiltak i førstelinje tjenestene. Et mer helhetlig samarbeide er bedre både for oss, NAV og spesielt våre fattige klienter til syvende og sist.*
- *Ellers begynner det med hver og en av oss som medmennesker. Kanskje vi kan alle gjøre vårt for inkluderingen med å bli kjent med et menneske fra en annen kultur og be dem hjem på kaffe selv om vi føler den norske skepsisen. Det begynner jo som sagt med mannen(eller kvinnen) i speilet som Michael Jackson pleide å synge*

Årsaker til økningen (Epland SSB)

- Det er den største økningen som har vært de siste årene.
- Det har vært flere nedskjæringer på støtteordningene til barnefamiliene på 2000-tallet, som at småbarnstillegget i barnetrygden ble fjernet, og søskentilleggene ble redusert.
- I tillegg har barnetrygdsatsene stått stille siden 1990-tallet. Det gir gradvis utslag for de mest utsatte.
- På 2000-tallet var det også en forverring i arbeidsmarkedet.
- Når det i tillegg har vært en økning i innvandrerbefolkningen, gir det utslag på denne statistikken.

Bare ét år i fattigdom i barndommen har langvarige negative konsekvenser for voksenlivet

- Ny forskning viser, at oplever børn bare et enkelt år i fattigdom, så sætter det sig langvarige spor i voksenlivet. Og for første gang kan man vise, at det er på grund af netop fattigdommen og ikke andre faktorer.
- <https://www.information.dk/indland/2018/03/bare-aar-fattigdom-barndommen-langvarige-negative-konsekvenser-voksenlivet>

SIMBA – gutt 14 år

Fra 2013: se rapport: <https://www.telemarksforskning.no/publikasjoner/filer/2173.pdf>)

- Gutten er hjemme fra skolen når vi kommer til familien første gang. Han har da vært hjemme fra skolen i nesten 2 uker fordi han ikke har vinterjakke, lue, votter eller vinterstøvler. Han har for kort genser og for korte bukser på seg. Ute er det bort i mot 20 minusgrader. Han ler litt og sier; ” jeg drar sokkene utenpå buksa, så ser ikke de andre at den er så kort”. Han har regulering, men foreldrene klarer ikke betale timene, så han får ikke gått til oppfølgingstimer. Han forteller at til helgen er det turnering med idretten han er med på, men han får ikke deltatt for han har ikke drakt lenger. Den han hadde er blitt altfor liten. Han kunne tenke seg å lære seg å spille gitar, men mangler gitaren.

Fra SIMBA - Drammen

- Jente 9 år: Jeg merker at vi har lite penger. Jeg ønsker meg et penal, men jeg kan ikke få nytt, jeg har et gammelt penal. Jeg tenker mest på bursdagen min (6 mnd til). For man må ha bursdag! Da får man besøk, og så får man gaver. Jeg vet hva bekymre seg betyr. Jeg bekymrer meg for bursdagen min og for om vi kan feire den sånn som jeg drømmer om. (far får tårer i øynene og hvisker til oss at det bekymrer han seg for også)

Budskap

Ole Rikard Haavet Forum for barnefattigdomsbekjempelse Redd Barna, 8 sept 2009

Jeg vil i innlegget vise hvordan fattigdom er en alvorlig trussel mot barn og unges helse på kort og lang sikt. Helsa er truet av den virkning stress knyttet til fattigdom i oppveksten har på utvikling av hjerne og immunapparat. Denne type stress er vist å resultere i svekkede kognitive funksjoner, økt risiko for infeksjoner, hjerte kar sykdommer, diabetes type II og kreft. Stress på grunn av fattigdom kan ha ulik karakter. En type er ikke å ha råd til å delta sosialt. En annen type er negative livserfaringer, hvor antallet er vist å øke med økende fattigdom. Effekten av stress er avhengig av varigheten. - I Norge har i tillegg ikke alle fattige råd til å gå til lege eller til å kjøpe medisiner og de rapporterer å bli avvist når de ber om hjelp fra det offentlige. Å utrydde barn og unges fattigdom vil løse store helseproblemer og trolig ha en netto samfunnsøkonomisk gevinst.

Debatten om målemetode kommer og går,

Mens strevsomme liv består! Og ser ut til å øke!

- Den sosiale ulikheten er i seg selv et problem, og den øker.
- Vi må derfor ha minst to tanker i hode samtidig:
 - Økonomisk grense for fattigdom: Viktig mht. økonomiske innsatser. Folks hverdagsøkonomi er en svært viktig del av livet.
 - Dårlige levekår: Her er det både økonomi, helse, bolig, arbeidssituasjon, utdanning og fritid vi er opptatt av.

UNICEF rangert kommunene etter risiko for barnefattigdom

10 prosent av barna i Norge lever i familier under fattigdomsgrensa. Nå har UNICEF rangert kommunene etter risiko for barnefattigdom og roper varsku.

– Hensikten er å sette søkelyset ikke bare på allerede eksisterende fattigdom, men også på risikoen for at den skal øke. Det er snakk om ganske stor gruppe barn som er i faresonen, sier fagansvarlig Ivar Stokkerei i UNICEF til NTB.

Ny rapport om barnefattigdom og nabolagseffekter

- Barn og unges livssjanser og fremtidsmuligheter påvirkes av nabolaget de vokser opp i, skriver forskerne Ingar Brattbakk og Bengt Andersen i en fersk rapport utført på oppdrag fra Bufdir. <http://www.hioa.no/Aktuelle-saker/Ny-rapport-om-barnefattigdom-og-nabolagseffekter>
- Internasjonale og norske studier viser at barn og unges livssjanser og fremtidsmuligheter påvirkes av nabolaget de vokser opp i, både i positiv og negativ retning. Det er tydelig påvist at mens noen får dra hjelp av oppvekststedet sitt får andre redusert sine muligheter.

«Our Kids»: Statsviter Robert Putnam

- I sin nye bok «Our Kids» advarer Putnam mot økende classeskiller i USA. Kort fortalt slår Putnam fast at barna til fattige mennesker ikke på langt nær har samme muligheter som barna til de rike. De får langt mindre kvalitetstid med foreldrene, opplever oftere skilsmisse, **bor i dårligere nabolag, går på dårligere skoler, går på færre fritidsaktiviteter og kjenner færre ressurssterke voksenpersoner. Selv fattige skolelys har mindre sjanse til å fullføre en utdanning enn rike skolebarn. Den amerikanske drømmen om at alle kan bygge seg opp fra bunnen av, er i krise, skal vi tro Putnam.**
- Robert Putnam sannsynliggjør for det første at ulikhet i seg selv er et problem, også når alle får det bedre. Skal rike og fattige barn konkurrere om de samme jobbene, kan et økende gap dem imellom være et problem i seg selv. For det andre fastslår han at **det er en sammenheng mellom ulikhet i resultater og ulikhet i muligheter. Er foreldrene dine fattige, har du ikke samme muligheter som når foreldrene dine er rike, uansett hvor hardt du selv jobber.**
- Boka handler om USA, men bør være en tankevekker også her i Norge. Til tross for at vi relativt sett har små forskjeller, har forskjellene økt sammenhengende siden slutten av 1980-tallet. Det skjer uavhengig av hvem som sitter i regjering

Det store samspillet

- o Utviklingen er klart bekymringsfull og er satt på dagsorden både i Norge og i Norden. Vi ser flere strukturelle forklaringer på det stigende antallet unge utenfor. Den betydelige økende migrasjonen i europa,.I Norge er dette, sammen med oljepriser, store strukturelle forhold som påvirker oss som samfunnsborgere.
- o Vi ser også endringer i bruk av diagnoser knyttet til psykiske lidelser.
- o Endringer i arbeidsmarkedet i form av både færre arbeidsplasser og økt uro og usikkerhet for framtiden.
- o Nettopp dette er dimensjoner som viser at vi ikke alene kan forklare utenforskap, sårbarhet og risiko med verken enkeltindividet selv eller familien. Dette er forhold som ligger utenfor mikronivået, men som påvirker dette nivået.
- o <http://kompetansesenterrus.no/file/artikkel5.pdf>

Sosial ulikhet i helse: En norsk kunnskapsoversikt

Espen Dahl, Heidi Bergsli og Kjetil A. van der Wel
Fakultet for samfunnsfag/Sosialforsk

Karin Gustavsen

De sosiale, økonomiske og utdanningsbaserte forholdene i familien som barn og ungdom vokser opp i, har betydning for helsen deres. De samme forholdene kan fremme eller hemme barnets sosiale, emosjonelle og kognitive utvikling.

(...)

Det er en tendens til at fordeler og ulemper hoper seg opp gjennom livsløpet. Ulikheter i risikofaktorer og helseproblemer blant barn og unge kan derfor bli markante sosiale, økonomiske og helsemessige forskjeller senere i livet. Slik reproduseres ulikhetene mellom generasjonene.

(...)

De fleste vil være enige om at det ikke finnes en god etisk begrunnelse for en slik ulikhet i livssjanser.

<http://folkehelsesenteret.no/blog/sosiale-ulikheter-i-helse/>

Zeshan Shakar:

*Jeg undervurderer alltid
hvor lite folk vet om det å
vokse opp med
minoritetsbakgrunn.*

Et viktig poeng med boka
er: Utenforskap omhandler
først og fremst det å være
«plassert» der av
storsamfunnet. Lavere
forventninger fra skole og
samfunnet forøvrig, dårlig
økonomi, dårlig
bostandard, vanskeligheter
med å få arbeid, ikke
tilgang til norske nettverk.

Børnehaven gør en forskel : Charlotte Palludan:

Danmarks Pædagogiske Universitetsforlag. 2005.

- En feltstudie fra Danmark av hverdagslivet i en barnehage, viste at pedagogene i barnehagen gjør forskjell på barna.
- Studien viser at barna gis ulike muligheter og ”spor ut” av barnehagen, og at dette henger nøye sammen med møtet mellom pedagogene og barnehagebarna
- **SNAKKE MED – SNAKKE TIL** : Barn fra lavere sosioøkonomiske lag, ble i større grad snakket TIL. Barn fra mellomklassenivå og oppover, ble snakket MED.
- Snakke MED = en anerkjennende kommunikasjonspraksis
- Snakke TIL = en instruerende og reduserende kommunikasjonspraksis.
- Denne undersøkelsen gir oss svært viktig kunnskap som er av stor betydning: Alle vi som jobber med utsatte grupper, må ransake vår egen praksis: Snakker jeg MED eller snakker jeg TIL?

Mitt poeng: Utenforskapets psykologi i et interkulturelt landskap:

- Prosessene som fører til utenforskap er i all hovedsak de samme, uansett landbakgrunn.
- En del etniske minoriteter kommer fra utenforskap. En del gjør det ikke, de var godt integrert i landet de kom fra. En del etnisk norske føes inn i utenforskap.
- For folk som kommer fra andre land er språk for en del voksne en utfordring og kan representere en barriere mot inkludering. Her mener jeg vi har mye å hente på å rigge språkopplæringen annerledes enn i dag.
- Det som imidlertid er den mest krevende barriere mot innenforskap, er holdninger i møte med det som vi ikke kjenner, skepsis, redsel, manglende interesse.
- Manglende kunnskap om hjernens responsmønster og traumeforståelse er en annen barriere mot inkludering. Altfor mange fagfolk møter innbyggere (brukere) med manglende oppdatert kunnskap på avgjørende fagområder som levekår, hjerneforskning og traumeforståelse.
- Så er det helt nødvendig med endringer på strukturelt nivå, som omhandler levekår: Vi må ha en politikk for gode levekår for alle.
- Vi kan ikke *lenger tåle så inderlig vel, den urett som ikke rammer oss selv.*

Interkulturelt landskap

- Innenfor studier i interkulturell kompetanse har det skjedd en vridning fra studier av «dem», til studier av «oss».
- Fra å snakke om at «de» som reiser ut som *expats*, eller «de» som kommer til Norge, må inneha visse egenskaper for å takle den nye situasjonen, er fokuset nå på læring i fellesskap.
- Vi kan ikke bare si at de må lære seg norsk, men vi må lære oss å leve i et samfunn preget av mangfold.
- Begrepet *interkulturell* handler om relasjonene mellom oss.

interkulturelt landskap

- Det å se en sak fra ulike sider betyr ikke at andres syn skal bli eget syn.
- Det å være interkulturelt kompetent innebærer også å kunne stå for noe.
- Men vi må være villige til å stille spørsmål, lytte og ha en dialog, i stedet for å dømme ut fra stereotypier.
- Dette er ikke nødvendigvis enkelt.
- Det krever åpenhet, empati, nysgjerrighet, interesse, respekt, selvbevissthet og aksept for mangfold.

Interkulturell praksis

- På sitt beste: En praksis preget av åpenhet, empati, nysgjerrighet, interesse, respekt, selvbevissthet og aksept for mangfold.
- En slik praksis vil alle sårbare og utsatte dra nytte av, uavhengig av landbakgrunn. Og alle andre også.
- Dersom vi kombinerer den med et kjærlig og positivt menneskesyn vil det øke potensiale for en helsefremmende og inkluderende praksis hos ansatte og ledere som møter sårbare mennesker hver dag.
- Om vi også kopler på en behovsdrevet arbeidsform og en arbeidsform som er nær der innbyggeren er, vil vår praksis ha gode muligheter for å fremme folks potensiale, mot og kapasitet.

De ti artiklene i Vårres unga – vårres framtid

Art. 12

medbestemmelse

Art. 18

god omsorg

Art. 19

vern mot
overgrep

Art. 20

særskilt vern
og støtte

Art. 23

fullverdig liv

Art. 24

god helse

Art. 26

sosiale
tjenester

Art. 27

levestandard

Art. 28

god utdanning

Art. 31

kultur og fritid

Karin Gustavsen: karin@samfunnslab.no / blogg: samfunnslab.com. Mobil: 46422897

- Karin Gustavsen er utdannet sosionom og sosiolog, og har gjennomført flere forskerkurs på phd-nivå. Gustavsen har i mange år arbeidet med sosiale ulikheter, fattigdomstematikk og levekår, med vekt på å synliggjøre levekårssituasjoner blant barn og unge i Norge, herunder reproduksjonsmekanismer. Gustavsen har i flere kommuneprosjekter arbeidet som aksjonsforsker der ambisjonen er å finne frem til tiltak, organisasjonsformer og praksisformer som bidrar til å øke potensialet for fattigdomsbekjempelse. Hun har også ledet evalueringsprosjekter, kartlegginger og andre forskningsprosjekter knyttet til blant annet velferd og levekår. Hun har dessuten ledet forskningsprosjekt omhandlende tidlig intervensjon rettet mot barn som bekymrer, samt utprøving av nye former for reaksjon overfor ungdom som har begått straffbare handlinger. Karin Gustavsen har i tillegg mangeårig arbeidserfaring fra ledelse, prosjektledelse og utviklingsarbeid på kommunalt, regionalt og sentralt nivå knyttet til levekår- og velferdstematikk, samt fra høyskolearbeid. Hun har blant annet vært sosialsjef i Skien kommune, prosjektutvikler- og leder ved Fylkesmannen i Vestfold, prosjektleder og seniorrådgiver i daværende Sosial- og Helsedepartementet og i Sosial- og Helsedirektoratet, hvor hun blant annet arbeidet med NAV-reformen. Hun har også vært høyskolelektor og faglig leder av Henær-senteret ved Høgskolen i Vestfold, et forskningssenter i helsefremmende arbeid. Karin har i tillegg i flere år vært ansatt som samfunnsforsker ved Telemarksforskning og en periode som førstelektor ved Diakonhjemmets Høgskole.
- Karin Gustavsen er også etablerer og leder av Samfunnslaboratoriet som først og fremst arbeider med levekårs-tematikk knyttet til fattigdom og sosiale ulikheter, samt driver Barn og Unges Samfunnslaboratorium, som er et utforskningssenter for barn og unge. Karin var initiativtaker til og etablerer av Samfunnslaboratoriet : <http://www.samfunnslab.com> Karin er også førstelektor, og er tilknyttet KoRus-Sør som samfunnsforsker: <http://borgestadklinikken.no/kompetansesenter/om-kompetansesenteret> Hun medvirker dessuten i nordisk arbeidsgruppe oppnevnt av Nordisk Ministerråd knyttet til området sosialt entreprenørskap og sosiale innovasjon (2014 – 2016). Karin er også medlem av en nordisk forskergruppe som ser på Unge i Risiko, som gir ut antologi våren 2016. Karin er mye benyttet som foredragsholder, veileder og seminarleder, og hun har skrevet en rekke rapporter, kronikker, artikler og fagbok. Karin er engasjert som Fagsjef i Oslo kommune i arbeidet med barnehjernevernet, folkehelse og levekår. Perioden juni 2016 – desember 2019.